

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PAREIGŪNŲ IR KARIŲ VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-693 16 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2016 m. birželio 20 d. nutarime Nr. KT18-N9/2016 „Dėl Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 3 dalies 1 punkto (2013 m. gruodžio 3 d., 2015 m. birželio 25 d. redakcijos) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ pripažino, kad Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 3 dalies 1 punkte nustatytas teisinis reguliavimas tiek, kiek pagal jį tarnybos laikui pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti prilyginus faktinį tarnybos SSRS vidaus reikalų ministerijos vidaus kariuomenės padaliniuose vykdant Lietuvos Respublikos teritorijoje veikusių pataisos darbų įstaigų ir tardymo izoliatorių apsaugos ir kontrolės funkcijas laiką iki 1990 m. kovo 11 d., tarnybos laikui pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti neprilygintas faktinis tarnybos SSRS vidaus reikalų ministerijos vidaus kariuomenės padaliniuose vykdant Lietuvos Respublikos teritorijoje veikusių pataisos darbų įstaigų ir tardymo izoliatorių apsaugos ir kontrolės funkcijas laikas nuo 1990 m. kovo 11 d. iki šių įstaigų apsaugą ir kontrolę perėmė Lietuvos Respublika, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Įstatymo projekto tikslas – patikslinti Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (toliau – Įstatymas) 16 straipsnio 3 dalį taip, kad jos nuostatos neprieštarautų Lietuvos Respublikos Konstitucijos 52 straipsniui ir atitiktų konstitucinį teisinės valstybės principą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu nustatyta, kad į pareigūno stažą valstybinei pensijai skirti yra įskaitomas tarnybos vidaus reikalų, krašto apsaugos, valstybės saugumo, prokuratūros sistemose, Specialiųjų tyrimų tarnyboje, Kalėjimų departamente, jam pavaldžiose įstaigose bei valstybės įmonėse, muitinės sistemoje (dirbusiems muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikusiems kriminalinę žvalgybą ir (arba) ikiteisminį tyrimą) laikas nuo paskyrimo į pareigūno ar kario pareigas dienos (Įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 1 punktas). Į pareigūno stažą valstybinei pensijai skirti taip pat įskaitomas faktinis tarnybos kitų valstybių ginkluotosiose pajėgose, pasienio tarnyboje, vidaus reikalų ir kitose tarnybose (išskyrus tarnybą naikintojų būriuose ir batalionuose) laikas iki 1990 m. kovo 11 d. bei faktinis Lietuvoje veikusių SSRS karinių komisariatų pašauktų asmenų prievartinės būtiniosios karinės tarnybos SSRS ginkluotosiose pajėgose, pasienio tarnyboje, vidaus reikalų ir kitose tarnybose laikas po 1990 m. kovo 11 d., jeigu asmuo už jį negauna kitos valstybės pensijos (Įstatymo 16 straipsnio 3 dalies 1 punktas).

Atsižvelgiant į tai, pagal esamą teisinį reguliavimą asmenims, vykdžiusiems Lietuvos Respublikos teritorijoje veikusių pataisos reikalų sistemos įstaigų apsaugą ir kontrolę, nėra galimybių į stažą, reikalingą pareigūnų ir karių valstybinei pensijai gauti, įskaičiuoti laikotarpio po 1990 m. kovo 11 d. iki tol, kol minėtos įstaigos nebuvo perimtos į Lietuvos Respublikos jurisdikciją, nors *de facto* šie asmenys iš esmės atliko Lietuvos valstybei svarbias funkcijas – užtikrino pataisos reikalų sistemos įstaigų apsaugą ir kontrolę.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūloma papildyti Įstatymo 16 straipsnio 3 dalies 1 punktą, kuriuo būtų nustatyta galimybė į tarnybos laiką pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti įskaiciuoti ir faktinį tarnybos laiką SSRS vidaus reikalų ministerijos vidaus kariuomenės padaliniuose vykdant Lietuvos Respublikos teritorijoje veikusių pataisos reikalų sistemos įstaigų apsaugos ir kontrolės funkcijas laikotarpyje nuo 1990 m. kovo 11 d. iki šių įstaigų apsaugą ir kontrolę perėmė Lietuvos Respublika (iki 1991 m. gruodžio mėn.).

Kartu siūloma nustatyti, kad per 3 mėnesius nuo atitinkamo teisinio reglamentavimo įsigaliojimo atitinkamos pareigūnų ir karių valstybines pensijas skiriančios institucijos įpareigojamos pagal turimus pensijų gavėjų duomenis perskaiciuoti paskirtas pareigūnų ir karių valstybines pensijas, taip pat apskaiciuoti nuo 2016 m. birželio 20 d. (t. y. nuo Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo nutarimo Nr. KT18-N9/2016 įsigaliojimo dienos) iki pensijos perskaiciavimo dienos susidariusį perskaiciuotos pagal naujus duomenis ir mokėtos pensijos skirtumą, kuris pensijų gavėjui turi būti išmokamas per mėnesį nuo atitinkamos informacijos pateikimo pareigūnų ir karių valstybines pensijas išmokančioms įstaigoms dienos.

Priėmus įstatymo projektą, bus įgyvendintas teisėtų lūkesčių principas asmenų, kurie buvo „pasirengę prisiekti ištikimybę Lietuvai ir jai tarnauti“, tačiau dėl objektyvių priežasčių (Lietuvos Respublika objektyviai negalėjo perimti į savo jurisdikciją jos teritorijoje veikusių pataisos reikalų sistemos įstaigų, kurių apsaugą ir kontrolę vykdė SSRS vidaus reikalų ministerijos vidaus kariuomenės padaliniai) negalėjo iš karto to padaryti, atžvilgiu. Kartu bus sukurtas valstybinių pensijų gavėjams patogus mechanizmas, pagal kurį pastariesiems nereikės asmeniškai kreiptis dėl pensijos perskaiciavimo, kadangi pensijos perskaiciavimas ir atitinkamo skirtumo išmokėjimas bus atliktas automatiškai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo įgyvendinimas nesusijęs su verslo sąlygomis ir jo plėtra.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymą, kitų teisės aktų priimti ar pakeisti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, o projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderintas su Europos Sąjungos teisės aktais.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymui įgyvendinti papildomų teisės aktų priimti ar pakeisti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projekte nurodytu teisiniu reguliavimu galės pasinaudoti apie 170 esamų ir būsimų pareigūnų ir karių valstybinių pensijų gavėjų, todėl įstatymui įgyvendinti iš valstybės biudžeto lėšų kasmet reikės papildomai skirti apie 34 300 eurų.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektas suderintas su Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam Projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „pareigūnų ir karių valstybinė pensija“, „valstybinė pensija“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

2017 metų valstybės biudžete nenumačius projekto nuostatoms įgyvendinti reikalingų papildomų lėšų, 2017 metais jos turės būti skiriamos iš Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai numatytų bendrųjų asignavimų.

L. e. teisingumo ministro pareigas

Juozas Bernatoniš
